

Таким чином, на сьогоднішній день санкція статті 390-1 КК України не відповідає окремим визначенням у літературі принципам (правилам) побудови санкцій статей Особливої частини КК України. Напрямами її подальшого вдосконалення є: збільшення видів покарань, в тому числі за рахунок тих видів покарань, які можуть застосовуватися до неповнолітніх; узгодження максимального розміру покарання за це кримінальне правопорушення із санкцією частини 1 статті 382 КК України.

Список використаних джерел

1. Книженко О. О. Теоретичні засади встановлення санкцій у кримінальному праві : дис. ... докт. юрид. наук. 12.00.08. Харків, 2011. 431 с.
2. Пономаренко Ю. А. Загальна теорія визначення караності кримінальних правопорушень : монографія. Х.: Право, 2020. 720 с.
3. Орловская Н. А. Основания и принципы построения уголовно-правовых санкций : Монография Одесса: Юридическая литература, 2011. 624 с.
4. Горох О. П. Проблеми конструювання санкцій спеціальних кримінально-правових норм. *Наукові записки НаУКМА*. 2009. Т. 90. С. 94–98.

Улянченко Юрій Олександрович,
а'д'юнкт кафедри конституційного права
та прав людини Національної академії
внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТІВ

Конституція України гарантує кожній особі право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати і поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб - на свій вибір [1]. Громадяни України реалізують зазначене право шляхом законної професійної діяльності журналістів. Правові засади діяльності журналістів визначені Конституцією України, законами України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні», «Про інформаційні агентства», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації», «Про телебачення і радіомовлення», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів» та іншими нормативно-правовими актами [2].

Так історично склалося, що журналістський корпус, пресу, засоби масової інформації та їхній вплив у соціумі визначають словосполученням «Четверта влада» (англ. «Fourth Estate») [3, с. 176]. За можливості чинити значний вплив на суспільно-політичні події та надані законодавчі гарантії щодо гласності й захисту від посягань ця влада часто використовується політичними й іншими опонентами для оприлюднення або спростування тієї або іншої важливої інформації. Водночас незалежні журналісти, максимально об'єктивно розповсюджуючи правдиву інформацію, потерпають від постійних погроз та насильницьких дій від осіб, які намагаються цю інформацію приховати. Держава як особлива форма організації суспільства взяла на себе функцію

захисту журналістів і їхньої професійної діяльності від будь-яких протиправних посягань. Так, ст. 171 Кримінального кодексу України передбачає перешкоджання законній професійній діяльності журналістів [4].

Але, на жаль, питання кримінально-правового захисту професійної діяльності журналістів в Україні продовжує залишатися актуальною проблемою. На сьогодні перешкоджання професійній діяльності працівників засобів масової інформації виступає однією з головних перешкод гарантування конституційного права на свободу інформації та вільний доступ до неї. Попри криміналізацію таких діянь, правоохоронні органи в Україні рідко застосовують відповідні положення Закону про кримінальну відповідальність, кількість кримінальних проваджень є низькою, порівняно з кількістю випадків протиправного впливу на журналістів, застосовуються неадекватні міри покарання, які не забезпечують попередження нових порушень [5, с. 15]. Кількість облікованих кримінальних правопорушень і вручених за ними особам повідомлень про підозру набагато перевищує кількість обвинувальних вироків з притягненням винних осіб до кримінальної відповідальності. Так, за даними ГПУ впродовж 2017 року правоохоронні органи з урахуванням минулих років направили до суду 22 обвинувальних акта щодо злочинів, потерпілими від яких є журналісти, 2016 року – 31 обвинувальний акт, 2015 року було передано до суду 11 кримінальних проваджень за ст. 171 КК України. Також за даними Єдиного державного реєстру судових рішень упродовж 2011–2017 рр. було винесено 25 обвинувальних вироків за ст. 171 (ч. 1) і лише 1 – за ст. 345-1 (ч. 2) [6, с. 5]. Причинами такої статистики є допущені помилки як під час процесу збирання доказової бази в рамках кримінальних проваджень, так і при кримінально-правовій кваліфікації досліджуваних кримінальних правопорушень.

Необхідно зазначити, що прийнявши Закон України «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», законодавець прирівняв професійну діяльність журналіста до службової діяльності, зокрема працівника правоохоронного органу, що безпосередньо знайшло своє відображення в ст. 345-1, 347-1, 348-1, 349-1 КК України, спрямованих на захист життя, здоров'я, свободи і майна як журналіста, так і його близьких родичів або членів сім'ї [7].

Наведене дає підстави відносити вчинення злочинів проти професійної діяльності журналістів до комплексної кримінально-правової та кримінологічної категорії, яка передбачає не лише передбачену законом кримінальну відповідальність за злочини проти професійної діяльності журналістів, а й обґрунтування кримінологічного потенціалу засобів масової інформації й вірогідність у силу цього журналістів ставати жертвами таких злочинів.

Враховуючи вищесказане, можна дійти висновку, що питання кримінально-правового захисту професійної діяльності журналістів в Україні викликають значний суспільний резонанс і потребують подальшого дослідження з можливістю розробити кримінологічну характеристику й виробити науково обґрунтовані заходи протидії злочинам проти професійної діяльності журналістів.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>.

2. Правові гарантії незалежної діяльності журналістів в Україні. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_8393.

3. Буряк К. М. Професійна діяльність журналістів як об'єкт кримінально-правової охорони. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції, Спецвипуск. Кримінальне право та процес, кримінологія, кримінально-виконавче право*. Дніпро. 2017. № 2. С.176. URL: http://apnl.dnu.in.ua/tom_2_2017/tom_2_2017.pdf#page=176.

4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>.

5. Стратегія розвитку законодавства з питань свободи слова та діяльності ЗМІ відповідно до європейських стандартів. *Схвалено на засіданні Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики 27 січня 2016 р.* С. 15. URL: <http://komsvobslova.rada.gov>.

6. Буряк К. М. Злочини проти професійної діяльності журналістів в Україні: кримінально-правове та кримінологічне дослідження: дис... канд. юрид. наук : 12.00.02. Дніпро, 2018, 5 с.

7. Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів : Закон України від 23.09.1997 р. № 540/97-ВР (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540/97-vr/ed20220803#Text>.

Хоменко Анастасія Олександрівна,
здобувач кафедри кримінального
права Національної академії
внутрішніх справ

ПРЕДМЕТ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ ЗІ ЗБРОЄЮ, БОЙОВИМИ ПРИПАСАМИ ТА ВИБУХОВИМИ РЕЧОВИНАМИ

Серед суспільно-небезпечних явищ, які становлять загрозу нормальному розвитку держави та суттєво обмежують права та свободи людини є правопорушення пов'язані із незаконним поведженням зі зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами.

В свою чергу, складність правової кваліфікації подій, пов'язаних з обігом зброї, полягає в тому, що на відміну від більшості країн пострадянського простору в Україні відсутній загальний закон, який би регулював обіг зброї. *Напередодні введення воєнного стану відбувалися палкі дебати у стінах парламенту щодо законопроекту про зброю. Проте перед початком війни жодного закону про врегулювання права на самозахист та володіння зброєю ухвалено не було. З 24 лютого 2022 року питання зброї стало як ніколи актуальним. Багато людей зі зброєю, власною чи отриманою, стали на захист нашої держави.*

Предметом кримінального правопорушення – є будь-які речі матеріального світу, з певними властивостями яких закон про кримінальну відповідальність пов'язує наявність у діях особи ознак конкретного складу кримінального правопорушення. Звідси впливає важливе значення чіткого визначення властивостей, ознак матеріальних об'єктів, які потрапили в орбіту кримінального судочинства і можуть бути визначені як зброя. Чітке визначення предмету кримінального правопорушення має самостійне кримінально-правове